

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 859/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Škamla, s. r. o., Makovického 15, Žilina, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Martina Škamlu, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na rodinný a súkromný život podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 38 P 144/2013 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 82/2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2014 doručená sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou Škamla, s. r. o., Makovického 15, Žilina, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Martina Škamlu, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rodinný a súkromný život podľa čl. 8 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 38 P 144/2013 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 82/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Okresný súd Bratislava III vydal dňa 9. 4. 2013 rozsudok, ktorým maloletú [REDAKČIA] [REDAKČIA], dieťa sťažovateľa a [REDAKČIA], nebohá zveril do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky – [REDAKČIA].

Sťažovateľ sa návrhom zo dňa 10. 7. 2013 doručeným súdu dňa 16. 7. 2013 domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by Okresný súd Bratislava III konštatoval, že dôvod, pre ktorý bola maloletá zverená do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky, zanikol.

Súčasne s návrhom podal sťažovateľ aj návrh na predbežné opatrenie, aby bola [REDAKČIA] uložená povinnosť odovzdať maloletú sťažovateľovi. V podanom návrhu na vydanie predbežného opatrenia poukázal aj na hrozbu zmeny obvyklého pobytu maloletej.

Uznesením zo dňa 23. 7. 2013 súd návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Proti uvedenému uzneseniu sa sťažovateľ podaním zo dňa 12. 8. 2013 odvolal.

Krajský súd v Bratislave uznesenie Okresného súdu Bratislava III o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia uznesením sp. zn. 20 CoP 106/2013 zo dňa 28. 8. 2013 potvrdil.

Vo veci samej napriek tomu, že zákon pri takomto rozhodnutí nevyžaduje, aby súd náhradnú osobnú starostlivosť zrušil a zveril dieťa do osobnej starostlivosti rodiča, Okresný súd Bratislava III sťažovateľa výzvou zo dňa 15. 8. 2013, teda po viac ako mesiaci od začatia konania, vyzval, aby návrh v uvedenom zmysle upravil.

Sťažovateľ podaním zo dňa 26. 8. 2013 výzve súdu vyhovel.

Listom zo dňa 16. 9. 2013 sa sťažovateľ domáhal informácie o stave konania.

Na jeho žiadosť reagovala dňa 1. 10. 2013 [REDACTED] emailom, v ktorom konštatovala, že sa v konaní vykonávajú úkony smerujúce k vytýčeniu termínu pojednávania.

Listom zo dna 5. 12. 2013 sa sťažovateľ domáhal informácie o adrese svojej maloletej dcéry.

Okresný súd Bratislava III vydal dňa 5. 12. 2013, teda po viac ako dvoch mesiacoch potom, čo súd avizoval úkony za účelom prípravy termínu pojednávania a takmer po piatich mesiacoch od začatia konania, uznesenie, ktorým konanie zastavil s odôvodnením, že došlo k zmene obvyklého pobytu maloletej.

Proti uvedenému uzneseniu sa sťažovateľ podaním zo dňa 23. 12. 2013 odvolal. Vec bola postúpená na Krajský súd v Bratislave až dňa 13. 2. 2014. Vec je vedená na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn.: 11 Cop 82/2014. “

Sťažovateľ ďalej doplnil sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 4. novembra 2014, v ktorom uvádza:

«V nadväznosti na skutkový stav popísaný v ústavnej sťažnosti zo dňa 18. 2. 2014 uvádzam, že dňa 9. 6. 2014 bola na Krajský súd v Bratislave zaslaná žiadosť o informáciu o stave konania. Odpoveď na žiadosť o informáciu o stave konania bola doručená právnomu

zástupcovi sťažovateľa dňa 16. 6. 2014, kedy bolo právnenému zástupcovi sťažovateľa oznámené, že napadnuté veci sa vybavujú na Krajskom súde v Bratislave priebežne. Dňa 24. 7. 2014 vyzval Krajský súd v Bratislave sťažovateľa, aby sa vyjadril, či podal na príslušnom súde vo [REDAKOVANÉ] žiadosť o návrat dieťaťa v zmysle Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. 10. 1980. Krajský súd v Bratislave vydal dňa 18. 8. 2014 uznesenie sp. zn.: 11 CoP 82/14, ktorým rozhodnutie Okresného súdu v Bratislave sp. zn. 38 P 144/2013-40 zo dňa 5. 12. 2013 jednohlasne potvrdil.

Krajský súd v Bratislave svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok), a tak je pre odvolací súd rovnako dôležitý skutkový stav v čase jeho rozhodovania vo veci, resp. ku dňu vyhlásenia rozhodnutia. Krajský súd v Bratislave uvádza, že sa v čase svojho rozhodovania zaoberal skutočnosťami, ktoré ako rozhodujúce pre trvanie právomoci stanovuje čl. 10 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len „Brusel IIa“). Za týmto účelom Krajský súd v Bratislave vyzval otca maloletej, aby sa vyjadril, či bola z jeho strany podaná na príslušnom súde vo [REDAKOVANÉ] žiadosť o návrat dieťaťa v zmysle Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí.

Krajský súd... ustálil, že otec dieťaťa sa o pobyte dieťaťa vo [REDAKOVANÉ] musel dozvedieť najneskôr v čase, kedy bol spísaný na zmenu zverenia maloletej, teda ku dňu 10. 7. 2013...

Tento záver Krajského súdu v Bratislave nie je správny, nakoľko v tom čase sťažovateľ nepoznal adresu pobytu dieťaťa. Túto skutočnosť potvrdzuje aj to, že sa sťažovateľ listom zo dňa 5. 12. 2013, adresovaným Okresnému súdu Bratislava III, domáhal informácie o adrese svojej maloletej dcéry.»

Sťažovateľ na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„1. Práva [REDAKOVANÉ] podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn.: 38 P 144/2013 a na Krajskom súde v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn.: 11 Cop 82/2014 porušené boli.

2. Práva [REDAKOVANÉ] podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn.: 38 P 144/2013 a na Krajskom súde v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn.: 11 Cop 82/2014 boli porušené.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III sp. zn.: 38 P 144/2013 zo dňa 5. 12. 2013 a rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn.: 11 Cop 82/2014 zo dňa 18. 8. 2014 ruší a vec vracia na ďalšie konanie.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie vo výške 50 000,- EUR, ktoré sú mu Okresný súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave povinné zaplatiť do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave sú povinné uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania vo výške 284,08 EUR do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedeného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu základného práva nečinnosťou tohto orgánu nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušovanie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

I. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 P 144/2013

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti namieta postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 P 144/2013, v ktorom podľa neho okresný súd porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní sťažnosťou, ktorá bola ústavnému súdu doručená 28. februára 2014, t. j. v čase, keď okresný súd už vo veci nekonal, keďže uznesením č. k. 38 P 144/2013-40 z 5. decembra 2013 konanie vo veci sťažovateľa zastavil (II. ÚS 184/06), k porušovaniu označeného základného práva už v označenom konaní nemohlo dochádzať (II. ÚS 387/06).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti z dôvodov jej zjavnej neopodstatnenosti.

II. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 82/2014

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti namieta postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 82/2014, v ktorom podľa neho okresný súd porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zo samotnej sťažnosti sťažovateľa a z príloh k nej, ako aj zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že krajský súd uznesením č. k. 11 Cop 82/2014-77 z 18. augusta 2014

rozhodol o odvolaní odporcu proti rozhodnutiu okresného súdu č. k. 38 P 144/2013-40 z 5. decembra 2013, ktorým tento súd konanie vo veci sťažovateľa zastavil, tak, že predmetné uznesenie ako vecne správne potvrdil. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že krajský súd rozhodnutím vo veci ešte pred doručením sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu, t. j. pred 4. novembrom 2014, vykonal všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa v tomto konaní, a preto už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania, prípadne prieťahy v ňom, a teda nemohol už ani porušovať základné právo označené sťažovateľom.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti z dôvodov jej zjavnej neopodstatnenosti.

III. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 8 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 P 144/2013 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 82/2014

Sťažovateľ napokon namieta porušenie práva na rodinný a súkromný život podľa čl. 8 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 P 144/2013 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 82/2014, pričom v sťažnosti uvádza:

„Máme za to, že ak by Okresný súd Bratislava III postupoval vo veci bez prieťahov, nemohla by byť právna vec sťažovateľa riešená ako vec s cudzím prvkom, nakoľko v čase podania návrhu nemalo jeho dieťa obvyklý pobyt na území [REDAKOVANÉ] ...

V zmysle článku 10 Nariadenia Brusel IIa, na ktoré odkazuje Krajský súd v Bratislave v rozhodnutí sp. zn.: 11 CoP 82/14 zo dňa 18. 8. 2014, v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržavania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom

členskom štáte a každá osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke práva sa zmieril s premiestením alebo dieťa sa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok potom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa usadilo v novom prostredí a je splnená jedna z týchto podmienok:

i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržované.

Krajský súd v Bratislave dospel k záveru, že sa sťažovateľ o pobyte dieťaťa musel dozvedieť najneskôr už v čase, keď bol spísaný jeho návrh na zmenu zverenia maloletej, t. j. ku dňu 10. 7. 2013. Tento záver Krajského súdu v Bratislave nie je správny, nakoľko v tom čase sťažovateľ nepoznal adresu pobytu dieťaťa. Túto skutočnosť potvrdzuje aj to, že sa sťažovateľ listom zo dňa 5. 12. 2013, adresovaným Okresnému súdu Bratislava III, domáhal informácie o adrese svojej maloletej dcéry. O mieste pobytu jeho maloletej dcéry sa sťažovateľ dozvedel až z rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 38 P 144/2013 zo dňa 5. 12. 2013, ktoré bolo jeho právnomu zástupcovi doručené dňa 20. 12. 2013, v ktorom bol odporca identifikovaný adresou.

Na základe vyššie uvedených skutočností máme za to, že v danom prípade nemohol byť na vec aplikovaný čl. 10 Nariadenia Brusel IIa, nakoľko lehota na podanie žiadosti o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržované neuplynula, keďže ešte dňa 5. 12. 2013 navrhovateľovi nebolo známe miesto pobytu maloletej.“

Sťažovateľ porušenie svojho práva podľa čl. 8 dohovoru spája a odôvodňuje výlučne zbytočnými prieťahmi v označených konaniach okresného súdu a krajského súdu, ktoré podľa neho nekonali v jeho veci bez zbytočných prieťahov, resp. v primeranej lehote. K namietanému porušeniu jeho práva na súkromný a rodinný život však neuvádza vo väzbe ani na namietané porušenie týchto práv (ale ani samostatne) žiadne argumenty, ktoré by odôvodňovali jeho vyslovenie.

Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa č. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach odmietol ako zjavne neopodstatnenú, v nadväznosti na toto rozhodnutie odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z rovnakého dôvodu aj túto časť sťažnosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2014